



Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Pirkanmaan ELY-keskus kiittää mielenkiinnostanne kuulla alueen asiantuntijoita koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioesitykseksi vuodelle 2023. Lausuntopyynnön mukaisesti otamme kantaa erityisesti väyläverkon kehittämis- ja kunnossapitohankkeisiin alueiden näkökulmasta sekä perusväyläpidon tilanteeseen nykyisen taloustilanteen ja inflaatiokehityksen olosuhteissa. Lisäksi käsittelemme julkisen henkilöliikenteen tilannetta ja näkymiä.

Kunnossapito

Väylävirasto on osoittanut Pirkanmaalle perusväyläpidon määrärahan käyttöoikeutta vuodelle 2023 noin 39,3 miljoonaa euroa, kun vuonna 2022 summa on ollut 45,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 rahoitusta oli 53,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 yhteensä 55,6 miljoonaa euroa. Perusväylänpitoon ehdotettu 50 miljoonan euron lisäys sisältyy edellä esitettyyn summaan ja tarkoitti Pirkanmaalla noin 4,5 miljoonan euron lisäystä.

Alhaisen rahoitustason ohella tienpidon volyymiin vaikuttaa myös ostovoiman heikentyminen. Päälystäminen on kallistunut vuoden aikana noin 30 %, hoidon kustannusindeksin muutos on ollut noin 7 % tänä vuonna. Muissa tuotteissa kustannusten nousu on ollut tältä väliltä, keskimäärin 15 %. Ensi vuonna odotettavissa on kasvua ainakin energiakustannuksissa.

Hoidon taso pidetään ennallaan ja alueellisesti päätettävää investointirahoitusta ei ole, joten rahoituksen vähentyminen ja sen ostovoiman heikkeneminen vaikuttavat etenkin korjauksiin. Vuonna 2023 päälysteiden korjauksiin on osoitettavissa 14,1 miljoonaa euroa. Tällä voidaan korjata noin 160 kilometriä päälysteitä valtaosin päätieverkolla. JTS -kehysten mukaan seuraavina vuosinakaan tilanne ei juurikaan parane: Korjauspituus on vuosina 2024 – 2026 noin 150 - 175 kilometriä.

Pirkanmaalla kunnan heikkenemisen estäminen edellyttäisi noin 350 kilometrin korjaamista vuosittain, eli noin 25 miljoonaa euron rahoitusta. Pelkästään pääteitä tulisi korjata noin 150 kilometriä vuosittain.

Pirkanmaalla on mittausten perusteella 575 kilometriä huonokuntoisia päälysteitä. JTS -kehysten mukaisilla päälystysmäärillä vuonna 2026 niitä arvioidaan olevan 840 kilometriä. Mittausten mukainen pintakunto on pidetty yllä lähinnä paikkauksin, joten todellisuudessa uusimistarvetta on enemmänkin. Esimerkiksi ikäjakaman perusteella uusimisissä olevia päälysteitä on jo yli 900 kilometriä eli neljäsosa Pirkanmaan päälysteistä.

27.10.2022

ELY-keskusten henkilöstölle rahoituksen riittämättömyys on vastuunäkökulmasta erittäin hankala, koska tieverkolla ylläpidettävä palvelutaso on laissa liikennejärjestelmästä ja maanteistä määritelty. Myös päälysteiden kunnosta saatujen palautteiden määrä on voimakkaassa kasvussa.

Tieverkon kehittäminen

Uusia tieverkon kehittämishankkeita ei talousarvioesityksessä ole Pirkanmaalle esitetty. Valtatien 9 kehittäminen palvelisi Pirkanmaan ohella koko maata, sillä se on elinkeinoelämän kuljetuksille erittäin tärkeä poikittaisyh-teys. Väylä on ongelmallinen sekä liikenteen sujuvuuden että etenkin turvallisuu-den kannalta ja kehittäminen olisi kannattava investointi jo nykyisillä liikennemäärillä. Pelkästään raskasta liikennettä väylällä on kehitettävällä osuudella parhaillaan yli 2000 ajoneuvoa arkivuorokaudessa.

Tiesuunnitelma on valmis väliltä Alasjärvi – Käpykangas ja väylän parantaminen voidaan aloittaa välittömästi. Kyseisen välin kustannusarvio on 98,2 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 81,8 miljoonaa euroa (mr.ind. 130, kun 2015=100). Kyseessä on maan vilkkain kaksikaistainen valtatie.

Alasjärvi – Käpykangas välin ohella Pirkanmaan tieverkolla on paljon muitakin kehittämistarpeita, mutta niiden suunnitteluvalmius ei ole yhtä hyvä: vt 9 Käpykangas – Orivesi, vt 12 Alasjärvi – Huutijärvi. Edullisemmista investoinneista löytyy hyvä suunnitelmavalmius esimerkiksi valtatie 3 koh-teista: Hanhijärvi – Sarkkila, Alaskylä – Parkano ja Mansonieniemi - Raivala.

Julkinen henkilöliikenne

Pirkanmaan ELY-keskus toimii Pirkanmaalla joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Tampereen kaupunkiseudun kuntien ulkopuolisella alueella ja käyttää joukkoliikennerahoitusta liikennepalvelujen hankintoihin ja kuntien valtionavustuksiin.

Koronavirustilanteen seurauksena markkinaehtoinen liikenne on vähentynyt merkittävästi sekä seudullisessa että maakuntakeskusten välisessä liikenteessä. Maakuntakeskusten välisen liikenteen väheneminen on hankaloittanut liikkumista myös maakunnan sisäisillä yhteysväleillä. Lisäksi vii-meaikainen polttoaineen hinnannousu on vaikuttanut linja-autoliikenteen kustannuksiin, mikä on osaltaan vähentänyt liikenteen tarjontaa. Tämänhetkisten näkymien mukaan liikenteitä ei ole suuremmassa määrin palaa-massa markkinaehtoiseksi. Pirkanmaan ELY-keskus onkin tehnyt korvaavia hankintoja tärkeimmille työssäkäynti- ja opiskelumatkayhteyksille, mutta palvelutasossa ei ole päästy kaikkialla maakunnassa koronavirustilannetta edeltävälle tasolle. Pirkanmaan ELY-keskus määrittää vuoden 2023 aikana toimivalta-alueensa palvelutasotavoitteet uudelleen. ELY-keskus pyrkii turvaamaan tavoitteiden mukaiset liikennepalvelut yhdessä kuntien kanssa, mutta alueen joukkoliikenteen palvelutason säilyttämiseksi jatkossa tarvittaisiin lisärahoitusta.

Ylijohtaja

Juha Sammallahti